Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/491

23.1.2024

P9_TA(2023)0248

Situatie in Nicaragua

Resolutie van het Europees Parlement van 15 juni 2023 over de situatie in Nicaragua (2023/2743(RSP))

(C/2024/491)

Het Europees Parlement,

— gezien zijn voorgaande resoluties over Nicaragua, en met name die van 16 december 2021 over de situatie in Nicaragua ([1]), van 9 juni 2022 over de instrumentalisering van justitie als instrument van repressie in Nicaragua ([2]), en van 22 september 2022 over Nicaragua, en met name de arrestatie van bisschop Rolando Álvarez ([3]),

— gezien de verklaringen van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) en zijn woordvoerder over Nicaragua, met name de verklaringen van 4 augustus 2022 over de sluiting van radiostations en de opheffing van maatschappelijke organisaties, van 10 februari 2023 over de vrijlating van politieke gevangenen, van 16 februari 2023 over de intrekking van het burgerschap van politieke tegenstanders en van 18 april 2023 over de vijfde verjaardag van de landelijke protesten,

— gezien de Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en Midden-Amerika, anderzijds ([4]),

— gezien de verordeningen en besluiten van de Raad betreffende beperkende maatregelen tegen ernstige schendingen en misbruiken van de mensenrechten in Nicaragua en het besluit van de Raad van 13 oktober 2022 tot verlenging van deze sancties tot 15 oktober 2023 ([5]),

— gezien het rapport van de groep mensenrechtendeskundigen van de VN inzake Nicaragua (GHREN) van 2 maart 2023,

— gezien de verklaringen van de woordvoerder van de hoge commissaris voor de mensenrechten van de VN van 9 mei 2022 en 2 juni 2023,

— gezien de uitspraak van de Eerste strafkamer van het Hof van Beroep van Managua van 8 februari 2023 over de deportatie van 222 plegers van verraad aan het vaderland en de verklaring van de voorzitter van het Hof van beroep van Managua van 15 februari 2023 over de beschuldiging van 94 plegers van verraad aan het vaderland,

— gezien de verklaringen van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de mensenrechten, met name die van 13 februari 2023 waarin de vrijlating van politieke gevangenen in Nicaragua wordt verwelkomd, maar waarin de willekeurige ontneming van nationaliteit wordt verworpen, van 17 februari 2023 waarin de escalatie van mensenrechtenschendingen in Nicaragua wordt veroordeeld en van 18 april 2023, ter gelegenheid van het feit dat vijf jaar eerder de mensenrechtencrisis in Nicaragua begon,

— gezien de rapporten van het speciaal toezichtmechanisme voor Nicaragua,

— gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van 1966, de standaardminimumregels van de Verenigde Naties voor de behandeling van gevangenen van 2015 (de Nelson Mandela-regels), de regels van de Verenigde Naties voor de behandeling van vrouwelijke gevangenen en niet tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen voor vrouwelijke daders van 2010 (de regels van Bangkok) en het Verdrag van Wenen van 1969,

— gezien het Verdrag van de VN tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing van 1984,

([1]) PB C 251 van 30.6.2022, blz. 134.
([2]) PB C 493 van 27.12.2022, blz. 100.
([3]) PB C 125 van 5.4.2023, blz. 76.
([4]) PB L 346 van 15.12.2012, blz. 3.
([5]) PB L 268 van 14.10.2022, blz. 22.

— gezien de Universele Verklaring van de rechten van de mens van 1948 en het Amerikaans Verdrag inzake de rechten van de mens van 1969 (het Pact van San José),

— gezien artikel 132, leden 2 en 4, van zijn Reglement,

A. overwegende dat het Nicaraguaanse regime sinds 2018 op stelselmatige, herhaalde en willekeurige wijze gebruikmaakt van opsluiting en intimidatie jegens presidentskandidaten, oppositieleiders en religieuze leiders, alsook jegens studenten- en plattelandsleiders, leden van de inheemse bevolking, lgbti'ers, journalisten, mensenrechtenverdedigers, maatschappelijke organisaties, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en alle andere kritische stemmen in het land; overwegende dat de situatie in Nicaragua blijft verslechteren;

B. overwegende dat de sinds april 2018 gepleegde schendingen van de mensenrechten geen geïsoleerd verschijnsel zijn, maar veeleer het uitvloeisel van een dynamisch proces om de scheiding der machten en de democratische waarborgen te ontmantelen en de macht volledig te concentreren in de personen van de president en vicepresident van de Republiek Nicaragua;

C. overwegende dat het regime van Ortega-Murillo op 9 februari 2023 222 willekeurig vastgehouden politieke gevangenen heeft gedeporteerd naar de Verenigde Staten, waaronder politieke figuren, kandidaten voor de presidentsverkiezingen van 2021, journalisten, mensenrechtenactivisten en demonstranten tijdens de protesten van 2018; overwegende dat ze allemaal werden bestempeld als "verraders van het vaderland", en van hun staatsburgerschap zijn beroofd;

D. overwegende dat bisschop Rolando Álvarez weigerde zich uit Nicaragua te laten verbannen en als straf op 10 februari 2023 werd veroordeeld tot 26 jaar gevangenisstraf en ontneming van zijn nationaliteit en politieke rechten na zijn veroordeling op beschuldiging van "verraad", "ondermijning van de nationale integriteit" en "verspreiding van nepnieuws"; overwegende dat Rolando Álvarez momenteel in de gevangenis van La Modelo zit en sinds 25 maart 2023 geen bezoek meer mag ontvangen; overwegende dat, ondanks de rol die de kerk speelde tijdens de nationale dialoog in 2018, de onderdrukking van de kerk doorgaat, onder meer door de uitzetting van nonnen en de arrestatie van verschillende priesters en medewerkers van de kerk; overwegende dat Vaticaanstad in april zijn ambassade in Nicaragua heeft gesloten nadat het regime van het land had voorgesteld de diplomatieke betrekkingen op te schorten;

E. overwegende dat naast Rolando Alvarez per 30 april 2023 ten minste 46 politieke gevangenen, waarvan sommigen al sinds 2018 vastzitten, nog steeds onder onaanvaardbare omstandigheden worden vastgehouden na rechtszaken achter gesloten deuren waarbij de basiswaarborgen voor een eerlijk proces niet zijn gerespecteerd; overwegende dat deze structurele onderdrukking door de staat plaatsvindt met de onmiskenbare medeplichtigheid van de rechterlijke macht;

F. overwegende dat op 15 februari 2023 nog eens 94 politieke tegenstanders hun nationaliteit is ontnomen en dat hun bezittingen in beslag zijn genomen op beschuldiging van samenzwering om de nationale integriteit te ondermijnen en het verspreiden van desinformatie; overwegende dat ongeveer een derde van hen nog steeds in Nicaragua verblijft;

G. overwegende dat verschillende landen hebben de nationaliteit, het staatsburgerschap of tijdelijke bescherming hebben aangeboden aan de Nicaraguaanse burgers die staatloos zijn gemaakt door het regime van Daniel Ortega en Rosario Murillo; overwegende dat Spanje de 222 ballingen het staatsburgerschap heeft aangeboden;

H. overwegende dat in mei 2023 63 mensen in het hele land willekeurig zijn gearresteerd en beschuldigd van "samenzwering om de nationale integriteit te ondermijnen" en "het verspreiden van nepnieuws", beschuldigingen die het regime gebruikt om critici het zwijgen op te leggen;

I. overwegende dat het Nicaraguaanse Hooggerechtshof op 9 en 11 mei 2023 heeft bepaald dat 26 juristen en notarissen die kritisch staan tegenover het regime, waaronder enkele van de meest prominente mensenrechtenactivisten van het land, niet langer hun beroep als jurist in Nicaragua mogen uitoefenen;

J. overwegende dat de Nicaraguaanse regering sinds april 2018 meer dan 3 300 non-profitorganisaties en -stichtingen heeft laten opdoeken, waaronder vrouwenorganisaties en organisaties die banden hebben met de katholieke kerk, waardoor talloze mensen geen toegang meer hebben tot hun diensten of hulp; overwegende dat de wettelijke status van verschillende universiteiten is ingetrokken om studentenprotesten de kop in te drukken; overwegende dat ook mediakanalen gedwongen werden hun deuren te sluiten;

K. overwegende dat de regering van Nicaragua op 9 juni 2023 eigendommen heeft geconfisqueerd die toebehoren aan de 222 politieke gevangenen die in februari waren gedwongen het land te verlaten nadat zij waren veroordeeld voor "daden die indruisen tegen de soevereiniteit, onafhankelijkheid en zelfbeschikking van het land";

L. overwegende dat, zoals de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de VN heeft verklaard, het intrekken van het staatsburgerschap van mensenrechtenverdedigers en dissidenten op willekeurige gronden in strijd is met het internationaal recht, met name artikel 15 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, evenals het Verdrag betreffende de status van staatlozen van 1954 en het Verdrag tot beperking van staatloosheid van 1961; overwegende dat Nicaragua partij is bij alle bovengenoemde instrumenten;

M. overwegende dat de GHREN zijn eerste rapport over de situatie in Nicaragua heeft gepubliceerd, waarin wordt beschreven hoe politieagenten, medewerkers van het nationale penitentiaire systeem en leden van gewapende groeperingen die aan de kant van het regime staan, buitengerechtelijke executies hebben uitgevoerd, mensen willekeurig hebben vastgezet en zich schuldig hebben gemaakt aan fysieke en psychologische foltering, met inbegrip van seksueel en gendergebaseerd geweld, in verband met de arrestatie, ondervraging en detentie van politieke tegenstanders;

N. overwegende dat het Nicaraguaanse regime op 28 september 2022 het ongerechtvaardigde besluit heeft genomen om het hoofd van de EU-delegatie in Nicaragua het land uit te zetten en om de diplomatieke banden met het Koninkrijk der Nederlanden te verbreken; overwegende dat de EU daarop heeft gereageerd door het hoofd van de missie van de Republiek Nicaragua bij de EU tot persona non grata te verklaren;

O. overwegende dat de stroom Nicaraguanen die naar andere landen migreren als gevolg van de politieke, sociale, mensenrechten- en economische crises in 2022 is toegenomen; overwegende dat sinds 2018 meer dan 192 000 Nicaraguanen als asielzoeker of als vluchteling naar Costa Rica zijn gevlucht; overwegende dat door deze trend het Costa Ricaanse asielstelsel zou kunnen worden ontwricht en de ondersteunende netwerken in het land overbelast zouden kunnen raken;

P. overwegende dat het regime van Ortega-Murillo sinds het begin van de illegale, niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne het Russische regime systematisch heeft gesteund in VN-resoluties; overwegende dat Rusland Nicaragua heeft gesteund met militair materieel en nog steeds een militaire basis heeft in het land; overwegende dat de verschillende memoranda die zijn ondertekend tussen Rusland en Nicaragua een duidelijk bewijs vormen van de sterke relatie en wederzijdse steun tussen het regime van Ortega-Murillo en het regime van Poetin;

1. veroordeelt ten stelligste de wijdverspreide, systematische, opzettelijke en politiek gemotiveerde mensenrechtenschendingen door het Nicaraguaanse regime jegens de Nicaraguaanse bevolking; benadrukt dat deze schendingen neerkomen op misdaden tegen de menselijkheid, zoals verklaard door de GHREN; veroordeelt de praktijken van het regime om de bevolking het zwijgen op te leggen; betuigt nogmaals zijn solidariteit met en voortdurende en onwrikbare steun aan de Nicaraguaanse bevolking;

2. neemt kennis van de vrijlating van 222 politieke gevangenen, maar verwerpt het besluit van het Nicaraguaanse regime om ze te deporteren, van hun nationaliteit en hun burgerlijke en politieke rechten te beroven, hun tegoeden te bevriezen en hun bezittingen te confisqueren; herinnert de Nicaraguaanse autoriteiten eraan dat het willekeurig ontnemen van de nationaliteit verboden is volgens het internationaal recht en roept de Nicaraguaanse autoriteiten op deze stappen onmiddellijk ongedaan te maken en een einde te maken aan de politiek gemotiveerde vervolging van en represailles tegen dissidenten en mensenrechtenactivisten;

3. spreekt zijn bezorgdheid uit over de toestand van burgerlijke dood van degenen die van hun nationaliteit zijn beroofd maar in Nicaragua zijn gebleven; verzoekt de Nicaraguaanse overheid het leven en de integriteit te waarborgen van mensenrechtenactivisten die in Nicaragua blijven, waaronder Vilma Nuñez de Escorcia;

4. spreekt zijn bezorgdheid uit over de situatie van de familieleden in Nicaragua van degenen die zijn gedeporteerd en over de situatie van degenen die in het land blijven en worden vervolgd, alsmede hun familieleden; onderstreept dat het nodig is om gezinsherenigingsprocedures mogelijk te maken; benadrukt bovendien dat het belangrijk is om het welzijn van de 222 Nicaraguanen te monitoren die aanvankelijk naar de VS werden gedeporteerd en van degenen die hun nationaliteit werd ontnomen;

5. vraagt om bewijs dat bisschop Rolando Álvarez nog in leven is; herhaalt zijn oproep voor zijn onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating en voor die van alle willekeurig vastgehouden politieke gevangenen, activisten van de oppositie, verdedigers van de mensenrechten en het milieu, leden van de katholieke kerk en journalisten, en voor de nietigverklaring van de processen die tegen hen zijn gevoerd en de vonnissen die tegen hen zijn uitgesproken, alsmede voor de veilige terugkeer van alle vluchtelingen en verbannen personen;

6. veroordeelt de voortdurende psychologische en fysieke mishandeling van alle gedetineerden door de politie en gevangenisautoriteiten, waarvan vooral vrouwen en leden van de LGBTI-gemeenschap het doelwit zijn, en de situatie van incommunicado-detentie waarin sommigen van hen worden vastgehouden, zonder toegang tot hun advocaten, familie of medische zorg; eist dat families op de hoogte worden gehouden van de gezondheidstoestand van hun geliefden die in detentie zitten; wijst het Nicaraguaanse regime op zijn verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat gevangenisomstandigheden in overeenstemming zijn met zijn internationale verplichtingen op het gebied van de mensenrechten en met normen zoals de VN-standaardminimumregels voor de behandeling van gevangenen (de Nelson Mandela-regels);

7. uit zijn bezorgdheid over de manipulatie van het strafrecht en het gebruik van het rechtsstelsel als instrument om de uitoefening van burgerrechten en politieke rechten strafbaar te stellen en de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging te ondergraven; dringt aan op de intrekking van de restrictieve wetten die sinds 2018 zijn aangenomen en een ongerechtvaardigde inbreuk vormen op de civiele en democratische ruimte; verzoekt de Nicaraguaanse autoriteiten de mensenrechten te handhaven en te eerbiedigen en het Nicaraguaanse volk toe te staan zijn burgerrechten en politieke rechten uit te oefenen; dringt er bij de Nicaraguaanse autoriteiten op aan om internationale organisaties en maatschappelijke organisaties onbeperkt toegang te verlenen tot het land;

8. verzoekt het Nicaraguaanse regime een einde te maken aan het willekeurig verbieden van niet-gouvernementele organisaties en maatschappelijke organisaties en de wettelijke statuten te herstellen van alle organisaties, politieke partijen, religieuze organisaties, mediaverenigingen en -kanalen, universiteiten en mensenrechtenorganisaties die zonder opgaaf van reden hun activiteiten hebben moeten staken, alsook alle eigendommen, activa, documenten en uitrusting die ten onrechte in beslag zijn genomen, terug te geven en hun legitieme juridische status te herstellen;

9. verzoekt de EU en haar lidstaten de toewijzing van Europese fondsen afhankelijk te maken van specifieke garanties voor de eerbiediging van de mensenrechten, ook wanneer deze fondsen worden toegewezen via multilaterale en financiële instellingen zoals de Midden-Amerikaanse Bank voor Economische Integratie, en streng toezicht uit te oefenen om ervoor te zorgen dat deze fondsen niet bijdragen tot de versterking van het Nicaraguaanse regime;

10. benadrukt en prijst de sleutelrol die het maatschappelijk middenveld, mensenrechten- en milieuactivisten, de katholieke kerk en journalisten in Nicaragua hebben gespeeld; verzoekt de Europese Dienst voor extern optreden en de Commissie hun regelmatige dialoog met deze organisaties te intensiveren, de mechanismen ter ondersteuning van hun cruciale werk te versterken en de situatie ter plaatse nauwlettend te volgen, onder meer door toe te zien op rechtszaken en door oppositieleiders en critici van de regering die in de gevangenis zitten of huisarrest hebben, te bezoeken; verzoekt de EU en haar lidstaten alle hun ter beschikking staande instrumenten, waaronder visa, te gebruiken om de mobiliteit van mensenrechtenverdedigers en andere personen die gevaar lopen te vergemakkelijken en de continuïteit van hun werk te waarborgen;

11. roept de Commissie, de Europese Dienst voor extern optreden en de lidstaten op om meer steun te verlenen aan leden van de Nicaraguaanse oppositie die momenteel in ballingschap leven, en om nauw te blijven samenwerken met en steun te blijven verlenen aan landen die grote aantallen migranten opvangen die het Nicaraguaanse regime ontvluchten, met name Costa Rica; verzoekt de Commissie en de lidstaten om via hun agentschappen voor ontwikkelingssamenwerking specifieke programma's op te zetten en te faciliteren ter ondersteuning van de educatieve ontwikkeling van Nicaraguaanse jongeren en studenten die hun recht op onderwijs is ontnomen;

12. verzoekt de EU elk vooruitzicht op een zinvolle nationale dialoog te steunen en hier actief aan mee te werken, en er verder op aan te dringen dat wordt voldaan aan de essentiële voorwaarden voor een dialoog, waaronder de vrijlating van willekeurig vastgehouden politieke gevangenen, het herstel van de rechtsstaat en de vrijheden, de beëindiging van repressie en intimidatie, het herstel van de wettelijke status van de politieke partijen en organisaties die willekeurig buiten de wet zijn gesteld, de terugkeer van ballingen zonder uitzondering en met volledige garanties, de terugkeer van internationale mensenrechteninstanties naar het land en het houden van vrije, eerlijke en transparante verkiezingen;

13. verzoekt het Nicaraguaanse regime om de aanbevelingen die de GHREN in zijn verslag heeft gegeven op te volgen, evenals die van de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten; dringt er bij de Nicaraguaanse instellingen op aan een einde te maken aan de straffeloosheid voor ernstige schendingen van de mensenrechten en de slachtoffers daarvan toegang te verlenen tot de rechter en volledige schadeloosstelling te bieden; is ingenomen met de verlenging van het mandaat van de GHREN en verzoekt de EU en haar lidstaten om het cruciale werk van de GHREN te blijven steunen;

14. wijst erop dat het rechtsstelsel voortdurend als verlengstuk van de regering wordt gebruikt en dat rechters daaraan meewerken; herhaalt zijn oproep om de Nicaraguaanse rechters en openbare aanklagers snel op te nemen in de lijst van personen aan wie EU-sancties worden opgelegd, en om de lijst van aan sancties onderworpen personen en entiteiten uit te breiden met Daniel Ortega en zijn onmiddellijke entourage;

15. benadrukt dat de aanstaande top tussen de EU en de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische staten een gelegenheid is om de beginselen van de rechtsstaat, democratie en mensenrechten hoog te houden en roept alle deelnemers aan die top op om zich aan deze beginselen te houden; wijst erop dat dit niet mogelijk zal zijn zonder het maatschappelijk middenveld hier op werkelijk transparante, alomvattende en zinvolle wijze bij te betrekken; roept ertoe op om op de top EU-Celac een verklaring af te leggen waarin geëist wordt dat de mensenrechten in beide regio's, met name in Nicaragua, worden gerespecteerd; wijst erop dat Nicaragua in het licht van de associatieovereenkomst tussen de EU en Midden-Amerika deze beginselen moet eerbiedigen en consolideren; herhaalt zijn eis om gezien de huidige omstandigheden de democratieclausule van de associatieovereenkomst in werking te stellen;

16. roept de lidstaten op voort te bouwen op het door de GHREN verzamelde bewijsmateriaal met betrekking tot de door de Nicaraguaanse autoriteiten gepleegde misdaden tegen de menselijkheid en het einde van de straffeloosheid in Nicaragua te ondersteunen, onder meer door formele onderzoeken in te stellen en juridische stappen te ondernemen tegen de verantwoordelijken door middel van de uitoefening van universele jurisdictie; moedigt de lidstaten aan Nicaragua voor het Internationaal Gerechtshof te dagen wegens schending van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen foltering en andere vormen van wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing, waarbij Nicaragua partij is;

17. veroordeelt de onvoorwaardelijke steun van het Nicaraguaanse regime voor de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne en spreekt zijn bezorgdheid uit over de Russische militaire steun bij de verdere onderdrukking van de Nicaraguaanse bevolking; betreurt het toenemende isolement van Nicaragua ten opzichte van de internationale gemeenschap; veroordeelt de agressieve retoriek van de Nicaraguaanse autoriteiten; herhaalt dat het beginsel van de universaliteit van de mensenrechten de hoeksteen vormt van het internationaal recht;

18. dringt nogmaals aan op de onmiddellijke uitlevering van Alessio Casimirri aan Italië;

19. verzoekt zijn Conferentie van voorzitters toestemming te verlenen voor een onderzoeksmissie om de situatie in Nicaragua te monitoren;

20. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de secretaris-generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten, de Euro-Latijns-Amerikaanse Parlementaire Vergadering, het Midden-Amerikaans Parlement, het tijdelijk voorzitterschap van de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten, het Vaticaan en de regering en het parlement van de Republiek Nicaragua.